

A projekt címe, azonosítója:

Vissza a természethez-határokon átnyúló környezettudatos nevelés innovatív módon
2016-1-HU01-KA201-022995

A projektben résztvevő partnerek:

Magyar Műhely Általános Művelődési Központ
Marianum Magyar Tannyelvű Egyházi Iskolaközpont
Marton Ferenc Általános Iskola

A projekt időtartama:

2016. szeptember 1 - 2019. augusztus 31.

Célzott korcsoport: 12-16 év

A projekt bemutatása, eredményei:

Projektünk három köznevelési intézmény együttműködése, egy magyarországi, egy szlovákiai és egy romániai iskola közös stratégiai partnersége. Mindhárom intézmény kiemelt ügyének tartja a környezetvédelem, a fiatalok természet közeli szemléletének kialakítását. A projektkoordinátor Magyar Műhely ÁMK többéves szakmai háttérrel és környezetvédelmi szervezetekkel való kapcsolatokkal rendelkezik, melyek segítették és biztosították a projekt lebonyolítását.

A projekt elsődleges célja volt egy gyógynövények megismertetését megcélzó tematika kidolgozása, ennek megvalósításához egy-egy tankert kialakítása gyógy- és fűszernövényekkel, amelynek segítségével őshonos, az adott ország népi kultúrájában hagyományosan termesztett, alkalmazott növények közelebbi gyakorlati megismertetése és felhasználása által a diákok természet közeli gondolkodását mélyítettük el.

A résztvevő iskolák diákjai kialakítottak egy-egy tankertet, amelynek gondozása és az ehhez kapcsolódó szakmai munkák során megismerték a növények élettani hatásait, kulturális hátterét, a hozzájuk kapcsolódó művészeti alkotásokat, motívumokat, kulturális vonatkozásait az adott ország hagyományaihoz illeszkedve.

A diákok egy-egy tematikus hetet töltöttek el közösen egymás intézményeit meglátogatva, amelynek keretén belül a gyógynövények gyakorlati felhasználása (apróbb készítmények, lekvárok, szörpök, illatpárnák stb. készítése), arborétumok látogatása, kapcsolódó népi mesterségek megismerése élményszerű és gyakorlati tapasztalatokkal gazdagítaná a gyerekek ismereteit.

A projekt megvalósítása alatt folyamatosan vezettünk egy blogot, dokumentálva az aktuális történéseket.

A tankert mellett gyakorlati megfigyeléssel kutatásokat végeztek a diákok egy kis meteorológiai állomás kialakításával, melynek célja a környezeti változások követése és adatelemzés volt.

A projekt végén a diákok rajzokkal, fényképekkel, leírásokkal, személyes beszámolókkal színesített gyógynövénykalauzt állítottak össze, amely társasjáték formájában nemzetközi szinten is hasznosítható, a környezeti nevelés részévé válhatna, erre építve egy tantervi tematikát, ami a gyógynövények felhasználását, azok használatának lehetőségeit, megismerését szolgálná 21. századi innovatív formában.

A projekt az alapkészségek sokrétű fejlesztését segíti, többek között a természettudományos és technológiai kompetenciák erősítését, a konstruktív együttműködést, a kooperáció és a szociális kompetenciák fejlesztését, melyek mind-mind a gyerekek életre nevelésének eszközei. A közös munka eredménye beépült az érintett intézmények életébe, későbbi tanítási tevékenységébe.

A szellemi termék hatása is kiemelendő a projekt végtermékeként, mely szélesebb, nemzetközi körben is terjeszthető, építve az iskola fenntartójának nemzetközi kapcsolataira, de elérhető az ország határain belül is (ÖKO-iskolahálózat hírlevél).

A szellemi termékünk egy komplex innováció, melyet akár tantervi keretek között, akár szakköri foglalkozás formájában is lehetne adaptálni. A projekt során termesztett és felhasznált növények, de azon túl általában a gyógynövények felismerése, megismerése, azok élettani hatásainak tárháza egy

olyan már kihaló félben lévő ősi tudás, amely elgondolásunk szerint a 21. században a felnövekvő generációk ismereteinek is szerves része lehetne. A tematika tantárgyi kapcsolódásokra (irodalom, informatika, rajz, stb.), a tanulók interakciójára és gyakorlati ismeretszerzésére épül. Termékünk másik részét képezi egy gyógynövény ismertető füzet, amely az Európában természetes közegében fellelhető, ill. termeszthető gyógynövényekről ad egy általános ismeretanyagot, képekkel, leírásokkal, kulturális adalékokkal illusztrálva. Ez mind nyomtatott, mind digitális formában elkészül, építve a diákokkal közösen folytatott munka eredményeire, beépítve az ő személyes kommentjeiket, megfogalmazásaikat, rajzaikat. A termék része még a társasjáték, ami egy fiatalos, modern megjelenésű, interakcióra épülő, színes, kooperatív, ismeretátadó termék. A játék konkrét kidolgozásába a diákokat is bevontuk, elsődlegesen építve az ő ötleteikre, kreativitásukra, véleményükre, így a közös munka, együttgondolkodás aktív tanulási folyamatot eredményezett.

A komplex szellemi termék sokrétű szakmai elvárásnak megfelel:

1. Hosszútávon kedvező hatás a részt vevő intézményekre és szervezetekre

A létrehozott szellemi termékek rendkívül összetettek, ugyanakkor rugalmasak és játékosak. Együttműködést követel a csoportoktól, intézményektől, de az egyének közötti együttműködés is fontos része a tevékenységnek. Az együtt tevékenykedés, a közös cél, a játékoság, a feladatok változékonyasága, a gyakorlatiaság összehozza a résztvevőket úgy, hogy mindeközben sokat tanulnak a gyógynövényekről, a környezetükről és meglátják az összefüggéseket.

2. Hiánypótló tartalmak születése

Összetett szellemi termék valósult meg.

Tematika: Sokféle tematikával lehet találkozni, ami elsősorban egy dologra koncentrál. Ezzel szemben a projekt során létrehozott tematika sok lehetőséget kínál fel. Nem minden intézménynek azonos az infrastruktúrája. Valaki nagyobb zöld felülettel rendelkezik, valaki kevés. Van, akinek van szaktanterme és van úgy, hogy nincs. Van olyan szervezet, ami inkább a néphagyományokra fekteti a hangsúlyt és van, aki a modern dolgokat szereti. A megvalósult tematikában az a jó, hogy rugalmas, és mindenki a saját körülményeihez igazíthatja azt, élve a benne lévő jegyzetelési lehetőséggel. Kert vagy ültető láda, szakkör vagy tanóra, gyakorlatiasabb vagy játékosabb és még lehetne sorolni. Több irányba is el lehet indulni, vagy ha már egy dolgot végig csináltunk, akkor jöhet egy új! Fontos, hogy megjelenik a tudományok közötti átjárhatóság: földrajz, biológia, meteorológia, népművészet, gazdaságtan stb.

Társasjáték: A gyógynövények felismerését, megtanulását, használhatóságát játék közben a legkönnyebb elsajátítani. A társasjáték úgy került kialakításra, hogy fokozatosan lehet nehezíteni a szabályokon. Lehet csak memóriakártyaként játszani – ez a növények felismerését szolgálja, lehet betegségkártyákkal kiegészíteni – megtanulható mire jó a gyógynövény, a Monopolyval egybekötve pedig már megjelenik a környezetvédelem, a teakeverékek alkotása, a gyűjtéssel kapcsolatos információk. És természetesen ezeket a végtelenségig lehet fejleszteni, bővíteni, azaz rugalmas.

Gyógynövény ismertető: Ez megint csak a gyógynövények megismerését, felismerését szolgálja. Célja a tapasztalaton alapuló tanulás, miszerint a megfigyeléssel (tapintás, kóstolás, szaglás) gyűjtött információk, szakirodalommal egybekötve, majd a saját ábrázolás mély nyomokat hagy az emlékezetben. Nem lesz mindenkinek mesteri ábrázolása, de a vezető ezeket összegyűjtve és később visszanézve még a fejlődést is nyomon tudja követni, ami a részletekben rejlik.

A gyógynövények utóbbi időben való háttérbe szorulása után azáltal, hogy ilyen formában megjelennek a mindennapokban, újból teret fognak nyerni a felnövekvő generációnak köszönhetően.

3. Bárki által szabadon hozzáférhető

A komplex szellemi termék minden része elérhető lesz online. A tematika és a gyógynövény ismertető már készen van digitálisan, a társas online változatának végleges formája kialakulóban van.

4. Továbbadható és hosszútávon fenntartható

A szellemi termék hosszú távon is jól alkalmazható, kiegészíthető és fenntartható, köszönhető ez a szabad hozzáférésnek és a digitális formának is.

5. Hatékony módon alkalmazható az oktatási folyamat során, és elősegíti a felmerülő problémák, kihívások kezelését

Az egész tematika interdiszciplináris, így az oktatási folyamat számos területén alkalmazható és nagyon sok kompetenciát is fejleszt. Leginkább a természettudományok területe az érintett, de a művészeteket, az idegen nyelvet és a matematikát is sok tekintetben érinti.

6. Valós kihívásokra válaszol

Az egyik legnagyobb probléma manapság, hogy a fiatalok leginkább az online felületen vannak jelen, sok esetben a négy fal közé bezárkózva, a számítógép előtt ülve. Nagyon fontos, hogy megfelelő ingerekkel, módszerekkel és közös élményekkel együttműködésre bírjuk őket a friss levegőn és figyelmüket átirányítsuk a természet gazdagsága felé. Erre hivatott a projekt egésze, a tankertekkel, a tematikus hetekkel, a szellemi termékkel.

7. Fejlesztésének indokoltsága igényfelméréssel és a kitűzött céloknak való megfeleléssel igazolható

Az oktatásban dolgozók körében világosan kirajzolódik a kép, hogy a fiatalság mivel foglalkozik leginkább, ill. az elhízás is bizonyos fokig visszavezethető a mozgáshiányos életmódra és a nem megfelelő táplálkozásra. Szembesülni lehet azzal a ténnyel, hogy már a falusi családok nagy része sem műveli a kertet (kb. 70-80%), a gyerekek nagy része nem ismeri a táplálkozásban előforduló növényeket. Akkor hogyan várhatjuk el, hogy felismerje a gyógynövényeket és azoknak a feldolgozását?! A projekt elején megvalósult - gyógynövényekkel kapcsolatos - tudásfelmérés bizonyította, hogy a részt vevők tudása egy-két diákot kivéve, nagyon alacsony. A projekt hatásaként elmondható, hogy ez a tudás rengeteget bővült, a téma iránti érdeklődés egyre nagyobb.